

Анонимизирана версия

Превод

C-798/23 - 1

Дело C-798/23 [Abbotly]ⁱ

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

21 декември 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Supreme Court (Ирландия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

21 декември 2023 г.

Жалбоподател:

Minister for Justice

Ответник:

SH

SUPREME COURT (ВЪРХОВЕН СЪД, ИРЛАНДИЯ)

S:AP:IE:2022:000116

[...] [членове на решаващия състав]

[...]

[Национални референтни номера и име на делото]

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОТ 21 ДЕКЕМВРИ 2023 г.

ЗА ОТПРАВЯНЕ НА ПРЕЮДИЦИАЛНО ЗАПИТВАНЕ ДО

СЪДА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ СЪГЛАСНО

ⁱ Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

ЧЛЕН 267 ОТ ДОГОВОРА [ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ]

Подадената на 4 ноември 2022 г. жалба от жалбоподателя срещу постановените на 27 юли 2022 г. решение и определение на High Court (Висш съд, Ирландия) ([...] [име на съдията от High Court]), с които се отказва предаването на ответника на Република Латвия във връзка със съответната заповед за арест от 26 февруари 2021 г., и с която жалба се иска отмяна на посочените решение и определение на изложените в нея основания, е постъпила за разглеждане пред настоящия съдебен състав на 11 май 2023 г.,

след което и след запознаване с решението на настоящия съд от 19 януари 2023 г., с което се допуска обжалване на посоченото определение с подадената жалба [...],

БЕШЕ РАЗПОРЕДЕНО делото да бъде поставено за разглеждане

и [...] насрочено за произнасяне на 14 декември 2023 г. [...]

предвид фактическата обстановка и данните относно производството, описани в приложения акт за преюдициално запитване,

и предвид обстоятелството, че според настоящия съдебен състав разглеждането на спора между страните по настоящата жалба поражда въпроси относно значението и обхвата на понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, по член 4а от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета [от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3)], изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета [от 26 февруари 2009 година (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24)].

ОТПРАВЯ следните въпроси до Съда на Европейския съюз по силата на член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз и съгласно изложеното в посочения акт за преюдициално запитване:

- 1) Когато предаването на издирваното лице се иска с цел изтърпяване на наказание лишаване от свобода, наложено на това лице поради нарушаване на условията на вече наложено му наказание полицейско наблюдение, при обстоятелства, при които съдът, наложил наказанието лишаване от свобода, е имал право на преценка дали да наложи наказание лишаване от свобода (макар да е нямал право на преценка относно срока на наказанието, ако то се наложи), производството, довело до налагането на наказанието лишаване от свобода, част ли е от „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета?

2) Решението за замяна на наказанието полицейско наблюдение с лишаване от свобода при изложените в първия въпрос обстоятелства, представлява ви решение, чиято цел или резултат е да измени естеството и/или *размера* на наложеното вече наказание на издирваното лице, и по-специално на наказанието полицейско наблюдение, което е част от предишното наказание на лицето, така че да попада в обхвата на изключението, посочено в точка 77 от решение *Ardic*?

И РАЗПОРЕЖДА [...] производството по настоящата жалба да бъде спряно до [...] произнасянето на Съда на Европейския съюз по преюдициалните въпроси [...].

[...] [Име на заместник-секретаря]

ЗАМЕСТНИК-СЕКРЕТАР

[...] [Име на председателя на съда]

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪДА

Съставено на 21 декември 2023 г.

**AN CHUIRT UACHTARACH
SUPREME COURT (ВЪРХОВЕН СЪД)**

S:AP:IE:2022:00116

[2023] IESC 37

[...] [Съдебен състав]

[...]

[...] [Страните, посочени по-горе]

Преюдициално запитване от 14 декември 2023 г.

Въведение

- 1 Supreme Court (Върховен съд) реши да постави на Съда на Европейския съюз (наричан по-нататък „СЕС“), на основание член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз, два въпроса относно значението и

обхвата на понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, по член 4а от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета (наричано по-нататък „Рамковото решение“). Този аспект на член 4а е предмет на значителна част от практиката на СЕС, включително неотдавнашното му решение по съединени дела С-514/21 и С-515/21, ECLI:EU:C:2023:235 (наричано по-нататък „решение LU“).

Фактите

- 2 През 2014 г. SH (наричан по-нататък „ответникът“) е осъден за две престъпления от Районен съд Валмиера (Латвия) и Районен съд Йекабилс (Латвия), в резултат на което във всеки от случаите му е наложено наказание лишаване от свобода и поставяне под „полицейско наблюдение“ за определен срок. На 27 октомври 2015 г. тези наказания са обединени в кумулативно наказание лишаване от свобода за срок от четири години и девет месеца и поставяне под полицейско наблюдение за срок от три години.
- 3 Полицейското наблюдение „е допълнително наказание, което съдът може да наложи като принудителна мярка, за да се контролира поведението на лицето, освободено от място за лишаване от свобода, и за да може това лице да бъде подложено на ограниченията, предписани от полицейската институция“ (член 45 от Наказателния закон на Латвия). Срокът на полицейското наблюдение започва да тече след изтърпяване на наказанието лишаване от свобода.
- 4 По време на престоя си в затвора SH е уведомен устно и писмено, че като условие на полицейското наблюдение от него се изисква да се яви в полицейското управление в Йекабилс (Латвия) (където е местоживеенето му) до три работни дни след освобождаването му от затвора (което е било насрочено за 22 август 2019 г.). Уведомен е също, че ако не се яви в указаното полицейско управление, може да му бъде наложено административно наказание съгласно член 177 от Кодекса за административните нарушения на Латвия. В потвърждение, че е запознат с писменото уведомление, той е подписал екземпляр от него.
- 5 SH е надлежно освободен от затвора и не се е явил в полицейското управление в Йекабилс. Поради това на 11 май 2020 г. и на 27 май 2020 г. Районен съд Земгале (Латвия) го признава за виновен в извършването на „административно нарушение“ по член 177, в резултат на което са му наложени глоби в размер на 30 евро и 40 евро съответно.
- 6 Латвийското право предвижда, че ако лице, подложено на полицейско наблюдение, недобросъвестно наруши условията му, съдът „може да замени неизтърпяната част от допълнителното наказание с лишаване от свобода, като два дни полицейско наблюдение се зачитат за един ден лишаване от свобода“. Недобросъвестно нарушение се установява, ако за едногодишен

период на лицето два пъти бъде наложено административно наказание за едно и също нарушение (член 45, параграфи 5 и 6 от латвийския Наказателен закон) Издаването на решение не е задължително, дори когато е установено недобросъвестно нарушение:

„В случай на релевантни обстоятелства (обстоятелства, които оправдават освобождаването на осъдения от изтърпяване на наказанието) съдът може да отхвърли искането“.

(Вж. писмо от Районен съд Земгале от 17 март 2022 г.).

- 7 През юни 2020 г. отдел „Опазване на обществения ред“ на полицейското управление в Йекапилс подава искане до Районен съд Земгале за замяна на оставащия срок на полицейското наблюдение на SH с „*лишаване от свобода*“. На 25 юни 2020 г. до обявения адрес на местоживееене на SH в Йекапилс е изпратена съдебна призовка с препоръчана поща. Призовката не е получена и е върната на 31 юли 2020 г.
- 8 На 19 август 2020 г. в Районен съд Земгале се провежда съдебно заседание. SH не се явява и заседанието е проведено в негово отсъствие. На тази дата съдът издава решение, с което разпорежда оставащият срок на полицейското наблюдение от две години и два дни да бъде заменен с наказание лишаване от свобода за срок от една година и един ден съобразно предвиденото в член 45, параграф 5 от Наказателния закон съотношение 2:1.
- 9 Изпратеният до SH препис от съдебното решение е върнат неполучен. SH е имал възможност да обжалва решението на Районен съд Земгале, но не го е направил.
- 10 На 26 февруари 2021 г. срещу SH е издадена европейска заповед за арест (наричана по-нататък „ЕЗА“) с цел изпълнение на наказанието лишаване от свобода, наложено на 19 август 2020 г. от Районен съд Земгале.

Становищата на страните в производството

- 11 Основният довод на Minister for Justice and Equality (министър на правосъдието и равенството на Ирландия, наричан по-нататък „министърът“) е, че член 4а от Рамковото решение/член 45 от European Arrest Warrant Act 2003 (Закон за европейската заповед за арест от 2003 г., Ирландия, наричан по-нататък „законът от 2003 г.“), който транспонира разпоредбите на член 4а в ирландското право, предвижда, че предаване може да бъде отказано само когато „*съдебния[t] процес, вследствие на който е постановено решението*“, е проведен в отсъствието на издирваното лице и не са изпълнени условията на член 4а. Твърди се, че в настоящия случай не става въпрос за „*съдеб[ен] процес, вследствие на който е постановено решението*“, проведен в отсъствието на SH, тъй като проведеното на 19 август 2020 г. заседание пред Районен съд Земгале не е

било „съдеб[ен] процес, вследствие на който е постановено решението“, по смисъла на член 4а. Изтъква се, че когато процедура или заседание не е „съдеб[ен] процес, вследствие на който е постановено решението“, тогава член 4а/член 45 не се прилага и не може да служи като основание за отказ за предаване.

- 12 Безспорно е, че SH не се е явил или не е бил представляван в заседанието на 19 август 2020 г., но въпросът се отнася до това дали проведеното на тази дата заседание представлява „съдеб[ен] процес, вследствие на който е постановено решението“. Прави се позоваване на решение *Ardic*, C-571/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:1026 (наричано по-нататък „решение *Ardic*“), и последвалото го решение *LU* и въз основа на тези решения министърът поддържа, че решение относно изпълнението или прилагането на вече наложено наказание лишаване от свобода не представлява „решение“ по смисъла на член 4а освен при ограничени обстоятелства, както и че обстоятелството, че това решение е постановено в отсъствието на заинтересованото лице, не е основание за отказ, и съответно отказ на това основание е недопустим.
- 13 От името на ответника се изтъкват няколко довода. По-специално ответникът се позовава на решение *Ardic* и на постановеното в точка 77, че понятието „решение“ не обхваща решението относно изпълнението или прилагането на вече наложено наказание лишаване от свобода, освен когато това решение има за цел или резултат да измени естеството или размера на това наказание и органът, който го е постановил, разполага с право на преценка в това отношение. Поддържа се, че съдебно заседание, в което наказание наблюдение се заменя с лишаване от свобода, включва нещо повече от решение относно изпълнението или прилагането на вече наложено наказание, като например решение за активиране на наказание с отложено изпълнение или за отмяна на временно освобождаване. Всъщност ответникът твърди, че това заседание променя естеството и/или размера на вече наложеното наказание. Той смята, че производството пред Районен съд Земгале не е било „равностойно на съдебно производство за постановяване на разпореждане за изпълнение на наказание с отложено изпълнение“. Обстоятелството, че при изчисляването на срока, за който ответникът е трябвало да бъде лишен от свобода, е използвана математическа формула, според него не променя факта, че това всъщност е съдебен процес, вследствие на който е постановено решение по смисъла на член 4а от Рамковото решение. По същество се поддържа, че решението имало за цел или резултат да измени вече наложеното наказание и било дискреционно, поради което попадало в обхвата на член 4а.
- 14 По-нататък ответникът изтъква, че решение *LU* прилага принципите от решение *Ardic*, за да разшири обхвата на защитата на правото на справедлив съдебен процес по членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз и член 6 от Европейската конвенция за правата на човека (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), така че да се включат и производствата за

активиращи престъпления, провеждани в отсъствието на заинтересованото лице, които водят до отмяна на наказание с отложено изпълнение в отделно заседание. Той твърди, че отказът за предаването му не изисква разширяване или изменение на автономното понятие на правото на Съюза „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“. Поддържа, че не му е наложено и отложено релевантно наказание лишаване от свобода. Всъщност „е имал разпореждане за полицейско наблюдение, за неспазването на което е наложена глоба“. В проведеното заседание пред Районен съд Земгале в отсъствие на ответника е изменено естеството на наказанието в наказание лишаване от свобода. Поради това той твърди, че постановеното в решение *LU* предоставя продължаващо основание за отказа за предаването му съгласно член 4а и член 45 от закона от 2003 г.

- 15 Министърът разглежда решение *LU* на СЕС и счита, че изводите по това дело не са релевантни за фактите по настоящото дело. Твърди се, че административното производство, довело до налагане на глоби на ответника, не може да се отъждествява с производство, водещо до осъдителна присъда, какъвто е случаят по дело *LU*. Затова въз основана решения *Ardic* и *LU*, се твърди, че за целите на член 4а понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, не включва решение, отнасящо се само до изпълнението или прилагането на наказание лишаване от свобода, наложено окончателно след приключване на наказателното производство, с едно изключение, а именно когато решението „засяга установяването на вината или когато има за цел или резултат да измени естеството или размера на това наказание и органът разполага с право на преценка в това отношение“ (вж. решение *LU*, точка 53). Твърди се, че правото на преценка при вземането на решение дали да се отмени отложеното изпълнение на наказание не трябва да се отъждествява с правото на преценка относно „естеството или размера на това наказание“. Изтъква се, че доколкото латвийският съд има право на преценка, то е ограничено и не включва упражняване на преценка относно естеството или размера на наказанието. Посочва се, че ако латвийският съд упражни правото си на преценка за отмяна на наблюдението, тогава възможностите му по отношение на естеството и размера на наказанието, което трябва да бъде наложено, са строго ограничени от закона и затова съдът всъщност няма право на преценка по отношение на естеството и размера на наказанието. Поради това министърът смята, че заседанието от 19 август 2020 г. не е било „съдеб[ен] процес, вследствие на който е постановено решението“, по смисъла на член 4а и член 45; следователно член 45 не се прилага и е недопустимо да се откаже предаване по тази разпоредба.

Съображения

- 16 Настоящият съдебен състав е много добре запознат с решения *Ardic* и *LU* на СЕС. В решението на този съд се прави позоваване на принципите,

изложени в точки 70—72 от решение *Ardic* и повторени в точки 46 и 47 от по-скорошното решение *LU*, в които СЕС отбелязва следното:

„46. На първо място, следва да се припомни, че целта на Рамково решение 2002/584 е чрез въвеждането на опростена и ефикасна процедура за предаване на осъдени или заподозрени в нарушаване на наказателния закон лица да улесни и ускори съдебното сътрудничество, за да допринесе за осъществяването на целта на Европейския съюз да се превърне в пространство на свобода, сигурност и правосъдие въз основа на високата степен на доверие, която трябва да съществува между държавите членки [...].

*47. За тази цел от посоченото рамково решение, и по-специално от член 1, параграф 2 от него, следва, че изпълнението на европейската заповед за арест е принципът, докато отказът за изпълнение е предвиден като изключение, което трябва да се тълкува стриктно (решение от 31 януари 2023 г., *Puig Gordi* и др., С-158/21, ЕУ:С:2023:57, т. 68 и цитираната съдебна практика)“.*

- 17 Настоящият съдебен състав е склонен да приеме, че производството в Латвия е подобно на активирането на наказание с отложено изпълнение, което само по себе си, както следва от решение *Ardic*, не попада в обхвата на член 4а. Принудителният характер на полицейския надзор може да се отъждестви с условията, които обикновено се налагат по отношение на наказание с отложено изпълнение. Решение *Ardic* на СЕС е полезно в това отношение. В точки 75 и 76 от него СЕС отбелязва, че окончателният съдебен акт, с който лицето е осъдено и който определя подлежащото на изтърпяване наказание лишаване от свобода, *„изцяло попада под действието на [...] член 6 от ЕКПЧ“*, но както се посочва в точка 75, от практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) следва, че няма основание за прилагането на тази разпоредба към въпросите относно условията за изпълнение или прилагане на наказание лишаване от свобода. По-нататък в точка 76 от решението си СЕС посочва, че положението е по-различно, когато *„след съдебния акт, с който е постановено, че съответното лице е виновно и се осъжда да изтърпи наказание лишаване от свобода, с нов съдебен акт се изменя естеството или размерът на наложеното по-рано наказание“*, и в тази точка са дадени два примера, единият от които е положението, при което наказанието лишаване от свобода се заменя с мярка експулсиране, като в това отношение се цитира испанско дело, а вторият — когато срокът на вече наложеното лишаване от свобода се увеличава, и в този контекст се цитира дело от Обединеното кралство. Затова в точка 77 [СЕС] прави извод, че понятието *„решение“*, съдържащо се в член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, *„не обхваща решението относно изпълнението или прилагането на вече наложено наказание лишаване от свобода“*, освен когато последващото решение има за цел или резултат да измени естеството или размера на наказанието и органът, който го е постановил, разполага с право на преценка

в това отношение. Следователно трябва да се зададе въпросът дали въпросното решение е повлияло на естеството или размера на наказанието лишаване от свобода, наложено с окончателната осъдителна присъда срещу заинтересованото лице. По-нататък в точка 79 от решението си СЕС отбелязва, че в този случай производствата, приключили с решенията за изтърпяване на отложените наказания, не са имали за предмет преразглеждане на делата по същество, а само последиците от неспазването на тези условия от осъдения. В точка 81 [СЕС] прави следния извод:

„[...] единствената последица от решенията за изтърпяване на отложеното наказание [...] е, че съответното лице ще трябва да изтърпи най-много остатък от първоначално наложеното му наказание. След като бъде постановено изтърпяване на цялото отложено наказание, както в главното производство, осъдителната присъда отново произвежда всичките си последици, а определянето на размера на остатък от подлежащото на изтърпяване наказание се извършва с чисто аритметична операция, като броят дни лишаване от свобода, които вече са изтърпени, се приспада от общия размер на наказанието, наложено с окончателната осъдителна присъда“.

- 18 От предоставената от латвийските органи информация по настоящото дело е видно, че тригодишният срок на полицейско наблюдение е започнал да тече от момента, в който е приключило изтърпяването на наказанието лишаване от свобода от четири години и девет месеца. След това, в случай на нарушение, се прави аритметично изчисление, за да се определи срокът на лишаване от свобода, което може да бъде наложено впоследствие поради нарушаване на условията на полицейското наблюдение. Изглежда, ако използваме езика на СЕС, не е било постановено ново съдебно решение относно размера на наказанието, което трябва да бъде изтърпяно, тъй като максималният срок вече е бил определен с наложеното през 2015 г. наказание, а действителният срок на допълнителното наказание лишаване от свобода се определя по формулата за замяна по латвийското право. Както беше посочено по-горе, не се изменя нито естеството, нито размерът на наказанието, освен в съответствие с разпоредбите на латвийското право. Не се налагат допълнителни условия и не се добавя допълнителен срок към този, който вече е бил определен в първоначалното съдебно решение от 2015 г. Латвийското право предвижда максималният срок, за който може да бъде наложено полицейско наблюдение, като се вземат предвид престъплението и срокът, за който е наложено първоначалното наказание лишаване от свобода.
- 19 Единственият въпрос, по който е трябвало да се произнесе Районен съд Земгале, е дали да наложи допълнителното наказание, срокът на което следва по право. Затова настоящият съдебен състав първоначално смята, че предаването не следва да се отказва, тъй като наложеното на 19 август 2020 г. наказание не е ново, като се има предвид, че условията и параметрите на лишаването от свобода вследствие на нарушение са ясни и установими и

не налагат ново решение или изменение на естеството или размера на първоначалното наказание. Въпросът обаче не е лишен от съмнения. Наказанието тук е различно от наказанието по решение *Ardic*. Въпреки че перспективата за лишаване от свобода за допълнителен срок е била присъща на наложеното през 2015 г. наказание, решението на Районен съд Земгале не изисква от ответника просто „да изтърпи частично или изцяло първоначално наложеното наказание лишаване от свобода“. Той е изтърпял първоначално наложеното му наказание лишаване от свобода и безспорно наложеното му от Районен съд Земгале наказание е включвало изменение на естеството или размера на вече наложеното наказание чрез замяна на наказанието полицейско наблюдение с (допълнително) наказание лишаване от свобода. Освен това Районен съд Земгале е имал право на преценка дали да наложи това наказание на ответника (макар и не по отношение на срока на наказанието). При тези обстоятелства настоящият съдебен състав не може да направи извод, че отговорът на повдигнатия въпрос относно тълкуването и прилагането на член 4а при обстоятелствата на настоящата жалба е толкова очевиден, че не оставя място за каквото и да е основателно съмнение. Затова, в съответствие с решение *Conorzio Italian Management e Catania Multiservizi* (C-561/19, ECLI:EU:C:2021:799), настоящият съдебен състав има задължение да поиска насоки от СЕС и поради това счита, че е целесъобразно да отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз на основание член 267 ДФЕС.

Преюдициални въпроси [Въпросите, изложени в определението по-горе]

[...]